

KÜTÜPHANE

bülteni

EKİM'23 | SAYI:1

FATİH
SULTAN
MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ

KÜTÜPHANE ve
DOKÜMANTASYON
DAİRE BAŞKANLIĞI

MEDENİYET TAŞIYICISI ve KAYDEDİCİSİ OLARAK

KAĞIT

01

Medeniyet taşıyıcısı ve kaydedicisi olarak **KAĞIT**

08

İstanbul'da bir semt
SÜLEYMANIYE

10

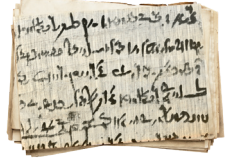
Prof. Dr. Suphi Saatçi ile **RÖPORTAJ**

14

Prof. Dr. Şaban Sağlık ile **3'te 3**

İçerikler

01 AYIN KONUSU
MEDENİYET
TAŞIYICISI ve
KAYDEDİCİSİ
OLARAK KAĞIT

İSTANBUL SÜLEYMANİYE

08

10 RÖPORTAJ
PROF. DR.
SUPHİ SAATÇI

KİTAP TAHLİLİ
ALBERTO MANGUEL
OKUMANIN
TARİHİ

12

13 YAZAR KÖŞESİ
Doğuz
Atay

3'te

Prof. Dr.
ŞABAN
SAĞLIK

14

16 BİLİM ve
TEKNOLOJİ
DÜNYADAN
BÜLTENİMİZE
YANSIYANLAR

KÜTÜPHANE TANITIMI
TOPKAPI YERLEŞKESİ
TÜRK HAVA YOLLARI
KÜTÜPHANESİ

17

18 BİLİYOR
MUSUNUZ?
KÜTÜPHANE
KOLEKSİYONU

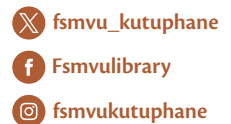
KÜTÜPHANE
bülteni

EKİM'23 | SAYI: 1

KÜTÜPHANE ve
DOKÜMANTASYON
DAİRE BAŞKANLIĞI

kutuphane.fsm.edu.tr
library@fsm.edu.tr

AYIN KONUSU

MEDENİYET TAŞIYICISI ve KAYDEDİCİSİ OLARAK KAĞIT

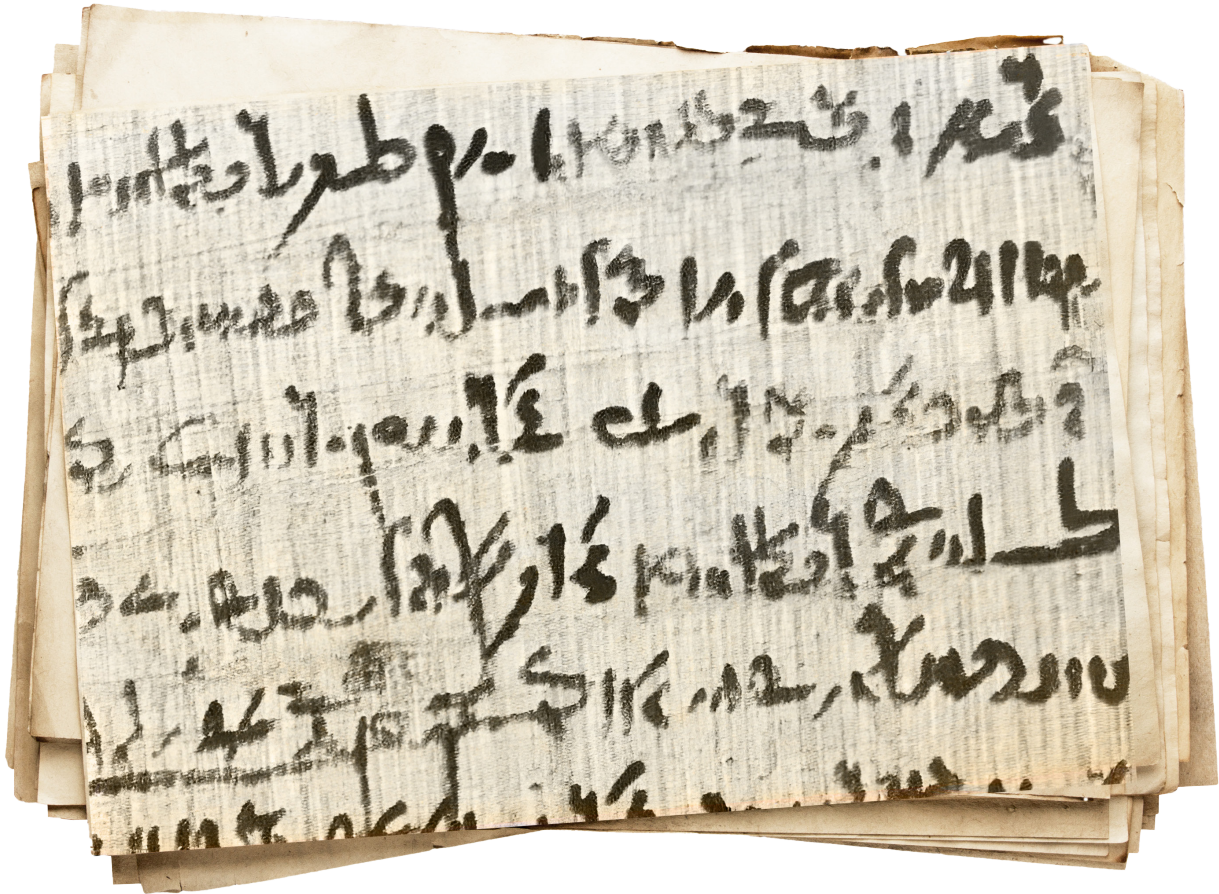
Kil tabletlerden kâğıda bilginin taşınması ve kaydedilmesi süreci insanlığın gelişim süreciyle paralel bir ilerleme göstermiştir. Bu süreçte taş, tahta, kemik, kurşun, fildişi ve birçok materyalin yazı için kullanıldığı bilinmektedir. Gerek yazmanın gerekse bunları taşımının zorluğu insanları başka arayışlara itmiştir. Bunun sonucunda Mısırlılar, milattan önce 4000 civarında Nil kıyısında yetişen papirüs (papyrus, cyperus) bitkisinden kâğıda yakın özelliklerde bir yazı malzemesi bulmayı başardılar. Batı dillerinde kâğıt sözcüğünü karşılayan "paper, papier, papel" gibi birçok sözcük Latince ve Grekçedeki "papyrus, papyros"tan türemiştir. Papirüs kâğıdı, kabuğu soyulmuş papirüs bitkisinin ince şeritler halinde kesilip düz bir tahtada yan yana dizilmesi ve üzerine çapraz bir ikinci katmanlıp taşla dövülerek özünde bulunan nişastanın dışarı çıkartılıp birbirine yapışması ve sonrasında güneşte kurutulması ile elde edilmiştir. Bunlar deniz kabukluları ve fildişinden yapılmış mühre ile perdahlanıp, mürekkebin dağılması, kolay yazılması ve silinmemesi için birkaç defa yazı zambak emdirildikten sonra kurutulmuş yazıya hazır hale getirilmiştir.

Milattan önce 5. yüzyılda yaşamış olan Herodostos birçok milletin yazı için deri kullandığını söylemektedir. Helenistik devir, deriden yapılan yazı malzeme-

sinin "pergamen" adını alması ve derilerin iyice işlenerek her iki yüzüne de yazılması açısından bir dönüm noktasıdır. İskenderiye Kütüphanesi ile yeni kurulacak olan Bergama Kütüphanesi arasındaki rekabet derinin Bergama'da geliştirilmesine sebep olmuştur. Plinius'a göre, Mısır Kralı Ptolemaios VI. Philometor'un (m.ö. 181-145) Bergama'ya papirüs ihracını yasaklaması üzerine Bergama Kütüphanesi'nin ihtiyacı olan kitaplar için deri malzeme tekniği geliştirilmiştir. Böylece deri yazı malzemesi Bergama'da Kral II. Eumenes zamanında (m.ö. 197-160) bu şehrin adından dolayı "pergament" adını almış, Batı dillerinde parşömen kelimesiyle ifade edilmiştir.

Değerli ve ince parşömen elde etmek için dana veya buzağı derisi tercih edilmiştir. Pergamentin kalitesi derinin yapımı, homojen oluşu, rengi, kalınlığı ve mürekkebi alışına bağlıdır. İyi pergament dayanıklıdır ve pek sararmaz. Önce derinin dış tabakası "epidermis" ve "dermis" çıkartılır, ortadaki "corium" alınır. Dıştaki tüylü kısım kireç, idrar ve ağaç külleriyle karıştırılmış su ile çıkartılır. İçteki kısım sönmemiş kireçte birkaç gün bekletilerek bıçakla kazınır. Tezgâhta verilen derinin yüzeyindeki pürüzler sünger taşı ile düzleştirilir ve cilâlanır, ardından pudra haline getirilmiş kireç taşı sürülür. İşlenen ve cilâlanan parşömen tabakası dikdörtgen yapraklar halinde (hartia, fulla, folia) kesilerek biçimlendirilir. Daha

dayanıklı olan tüylü yüzün üzeri kör bir bıçakla işaretlenir. Her iki yüzde marjlar belirlenir. Dört yaprak alınarak ikiye katlanır, bunlardan birine "diploma" denir. Katlanmış ve bir araya getirilmiş dört yaprak bir defter (quaternio, tetras, tetradion) meydana getirir. Bu katlamalar sonunda "paginae" adını alan daha küçük sekiz yapraklı bir kitap oluşur. Yapraklar bir defa katlanırsa "folio", iki defa katlanırsa "quarto", dört defa katlanırsa "octavo" ve on iki defa katlanırsa "duodecimo" adını alır. Edebî eserler eni ve yüksekliği eşit olan quarto boydadır. En çok kullanılan ise sekiz yapraklıdır. Dikilmiş olan kitap artık "volumen"dir. Bir sayfada iki-dört sütun bulunur. Yapraklar harflenir ve oluşan defterler numaralanır. Derinin kireçle işlenerek parşömene dönüştürülmesi işi Mısır'ın Araplar tarafından fethinden sonra İtalya ve İspanya yolu ile Avrupa'ya geçmiştir.

Parşömenin üzerine önceden yazılmış metinlerin silinerek yenilerinin yazılması işlemine "çift kullanım" (palimpsestum) denir. Parşömen çakı ile kazınarak silinir, is mürekkebiyle yazılan yazı kaybolur ve yenisi yazılır. Ekonomi amacıyla yapılan bu işlem parşömen üzerindeki klasik eserlerin silinerek yerine Ortaçağ'ın dinî metinlerinin yazılması sonucunu doğurmuştur.

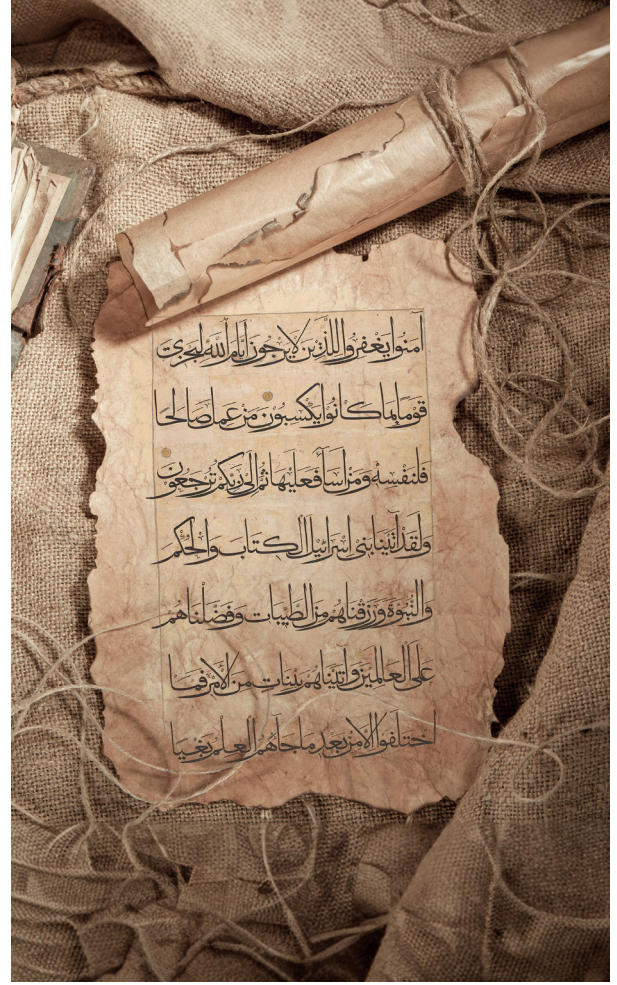
Bugün bizim kullandığımız kâğıda en yakın şeklini Çin'de Ts'ai Lun'un icat ettiği kabul edilmektedir. Kâğıt manasına gelen ku-chih (ku-şi) kelimesi bazılarının göre Çince'den Farsça'ya, oradan da Arapça'ya geçmiştir. Diğer bir araştırmada kelimenin Uygurca kağat veya kağastan geldiğini söylemektedir. Bazı Türk lehçelerinde kâğıdın karşılığı olan kağat, kağaz gibi kelimeler Türkçedir.

Akad kralı Rimuş'un zaferlerini listeleyen bir kitabe, yaklaşık olarak MÖ 2270

Kaşgarlı Mahmud'un kadız (kazız) kelimesini kullanması bu ihtimali güçlendirmektedir. 5. yüzyıldan itibaren Çin'de yaygın olarak kullanılan kâğıdın imalinde dut ağacı, kenevir, kendir ve paçavra parçaları kullanılmıştır. Kireçli suda uzun süre bekletilen bu artıklar büyük havanlarda tokmaklarla dövülerek yumuşatılmış ve sonrasında bu artıkların özleriyle kâğıt imali gerçekleştirilmiştir. Artan kâğıt ihtiyacı sebebiyle Batıda un değirmeni benzeri kâğıt değirmenleri ortaya çıkmıştır.

Kâğıdın Çin'den dünyaya yayılışı önce Japonya'ya ardından da Orta Asya üzerinden İpek yolunu takip ederek İran'a ulaşmıştır. Göktürklerin zayıflamasıyla Türkistan'da hakimiyet kuran Çin'in bu bölgede kâğıdın gelişiminde önemli etkileri olmuştur. Talas Savaşı'yla Çin'in kontrolünden çıkan Maverâünnehir bölgesinde Çinliler geri çekilirken iyi kalitede kâğıt üretim zanaatını arkaalarında bırakmışlardır. Kısa zaman sonra Semerkant önemli kâğıt üretim merkezlerinden birisi olmuştur. Bunda Talas Savaşı'nda ele geçirilen esirler arasında kâğıt yapım ustalarının olması da önemli rol oynamıştır. Kâğıt, Müslümanlar tarafından uzun yıllardır kullanılmış fakat üretimi için Harunürreşid döneminin (794-795) beklenmesi gerekmiştir. İlk kâğıt imalathanenin Bağdat'ta açılması bu yıllarda gerçekleşmiştir. Sonrasında sırasıyla Şam, Trablusşam, Hama, Yemen ve Mısır'da benzer imalathaneler açılmıştır. 10. yüzyıla gelindiğinde ise İslam dünyasında altı çeşit iyi kalitede kâğıt üretilmeye ve önemli bir kısmı da Avrupa'ya ihraç edilmeye başlanmıştır. Bunlar arasında en bilinenleri

"charta Bombycina ve charta Damascena" isimleriyle anılmaktadır.

Orta çağ İslam bilim ve kültürünün üstünlüğünün sebepleri arasında kâğıdın ciddi miktarlarda üretimi ve kullanılmasının payı göz ardı edilemez. Öyle ki 11. yüzyılda Mısır'da tüccarların sattıkları ürünleri kâğıda sarması, kâğıdın ne denli çok ve çeşitte üretildiğinin en önemli göstergelerindedir. Ünlü seyyah İbn Battuta, Şam'ı ziyaretinde bu bölge halkının Avrupa'ya ihraç edilen kâğıtların üretiminden sorumlu olduğundan bahsetmektedir.

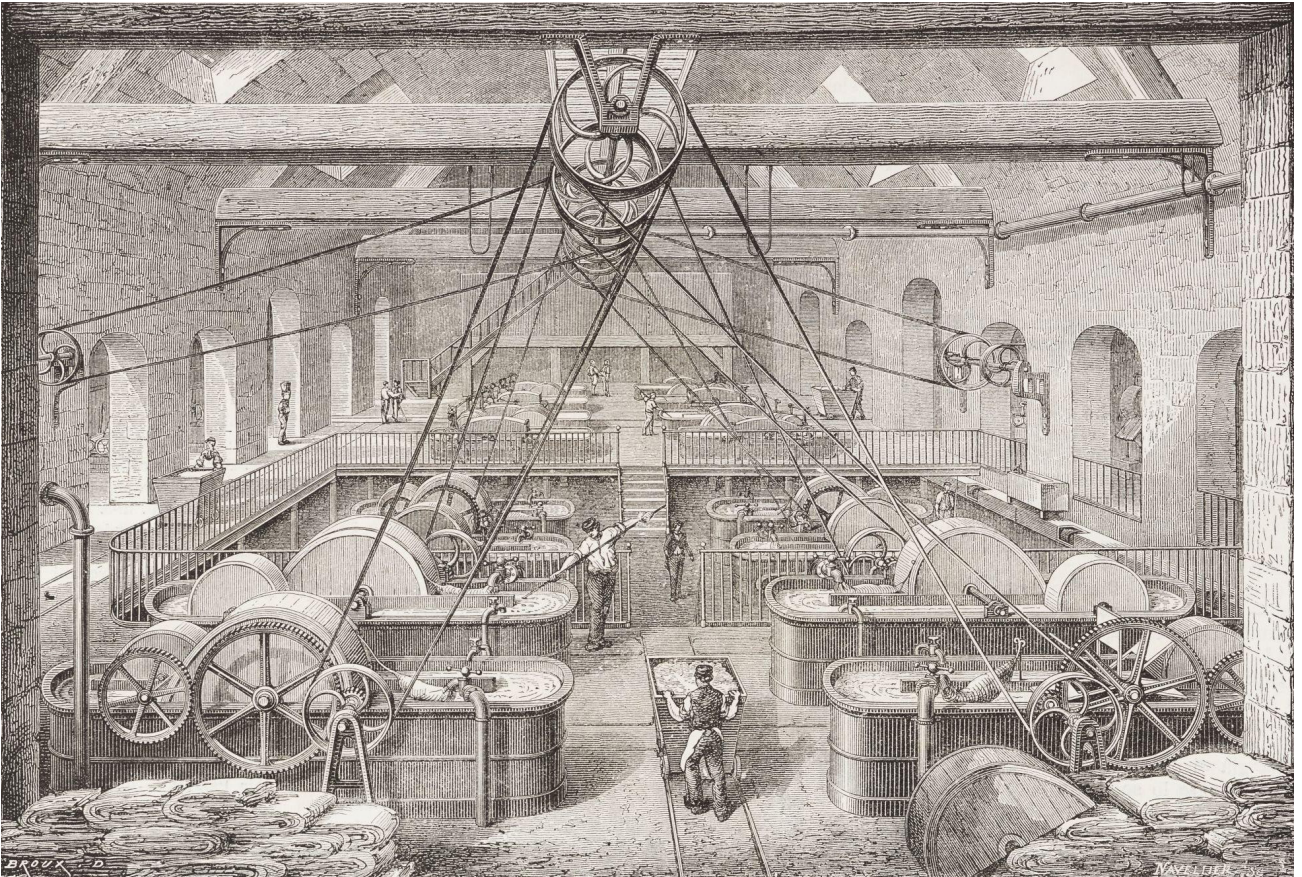
İslâm sanatının özellikle hat, tezhip, ebru ve kâtı' gibi dallarında kâğıdın niteliği ve terbiyesi önemlidir. Hat, minyatür ve tezhipte mürekkebin dağılmaması

için kâğıda âhar denilen ve nişasta, yumurta akı, şap, balık tutkalı, üstübeç, hatmi veya gül yaprağından değişik formüllerle yapılan bir mâyi sürülmüştür. Âharlamadan sonra yazmayı kolaylaştıracak pürüzsüz bir zemin oluşturmak için usulünce çakmak taşı veya cam mührelerle mührelenmiş ve böylece bozuk yazıların silinip kolayca düzeltilmesi imkânı da elde edilmiştir.

Kâğıdın Avrupa kıtasına ulaşması yine Müslümanlar vasıtasıyla olmuştur. İlk kâğıt imalathanesinin 12. yüzyılda Endülüs'te Belensiye (Valencia) bölgesinde kurulduğunu ve buradaki üretim tesislerinden tüm Avrupa'ya gönderildiği bilinmektedir. Avrupa, 1276 yılında İtalya'nın Fabriano şehrinde kâğıt üretimi gerçekleştirilinceye kadar bütün kâğıt

ihtiyacını Ortadoğu ve Endülüs'ten karşılamıştır. Kâğıt imalatı, Fransa'da 1348, Almanya'da 1390, İngiltere'de 1495 ve Amerika'da 1690 yıllarında başlamıştır.

Batıda üretimine başlanan kâğıdın markası yerine geçecek, ışığa tutulduğunda görülebilen "filigran" (su damgası) adı verilen çeşitli şekil ve yazılar konmuştur. Bunlardan en bilinenleri üç hilal, taç, kartal, kılıç, ok, makas, terazi, şapka, koyun, el, balık, kalyon, kale, anahtar, merdiven vb. şeklindedir. Bazı durumlarda filigran, kâğıdın ihraç edileceği ülkeye özel seçilmiştir. Ayrıca filigranlar tarihsiz belgelerin tarihlendirilmesinde önemli bir yer tutmuştur. Doğudan gelen filigransız kâğıtlar bu açıdan eksik kabul edilmiştir. Osmanlı Devleti hem filigranlı hem de filigransız kâğıt kullanmıştır.

Üretim sürecinde kağıdın ağartılması, (Gravür, Louis Figuier)

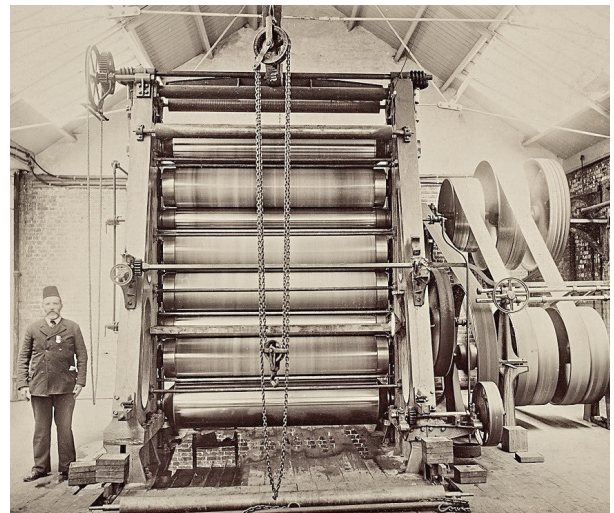

Hamidiye Kağıt Fabrikası, Beykoz

Osmanlı aydın ve bürokratlarından Gelibolulu Mustafa Âli'nin verdiği bilgilere dayanılarak, 16. yüzyılda başta İstanbul olmak üzere önemli şehirlere Şam, Semerkant, Çin, İran ve Hint menşeli kâğıtlar gelmiştir. Doğu menşeli kâğıtların en düşük kalitelisi haşebî denilen ve ağaç liflerinden imal edilen odun kâğıdı ile dımaşkî denilen Şam kâğıdıdır. Ardından sırasıyla devletâbâdî, hatâyî, âdilşâhî, harîrî semerkandî, sultânî semerkandî, hindî, nizamşâhî, kasımbegî, harîrî hindî, gûnî tebrîzî, muhayyer gibi kâğıtlar kullanılmıştır. Sultânî ve âbâdî kâğıtların ham maddeleri ipektir. Gûnî tebrîzî ve muhayyer şeker renginde kâğıtlardır. Hatatlarca Buhara kâğıdı olarak tanınan Semerkant kâğıdı ise kalın, koyu renkli, fakat sağlamdır. Âlî Mustafa'nın, Batı'da charta Damascena adıyla ün yapmış Şam kâğıdını en düşük kalitede göstermesi manidardır. Muhtemelen Batı'ya iyi kalite kâğıt gönderilmiştir. 1600 ve 1640 tarihli narh defterlerinde piyasalarda bulunan kâğıt cinsleri istanbulî, sultânî, âbâdî, ay ve alem damgalı, haşebî, şabta olarak verilmiş ve bunların fiyatları kaydedilmiştir. Bunların içinde Doğu menşeli olanların daha pahalı olduğu dikkati çekmektedir. Muhtemelen XVI. yüzyıldan itibaren Avrupa'ya nispetle Doğu'dan daha az kâğıt gelmiş ve nihayet XVIII. yüzyılda

bunlar piyasadan tamamen çekilmiştir. Bu defterde zikredilen kâğıtlar içinde bir deste Avrupa kâğıdı 1600 yılında 8 akçe, İstanbul kâğıdı ise 24 akçe olup fiyatlar 1640'ta daha da artmıştır. Bu rakamlardan o yıllarda kâğıt fiyatının oldukça yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Osmanlı'da kâğıt üretiminin ne zaman başladığı kesin olarak bilinmemektedir. Bununla alakalı ilk belgelerde Bayezid Paşa'nın Amasya'da yaptırdığı caminin Zilhicce 820 (Ocak 1418) tarihli vakfiyesinde geçen "Kâğıtçı Muhyiddin Mescidi" ve "kâğıthane" ifadeleri burada kâğıt üretimi yapıldığını akla getirirse de burasının üretimden ziyade kâğıt terbiye edilen yer olması daha olasıdır. Kâğıthane adı da İstanbul'un bu semtinde bir imalâthanenin bulunduğu

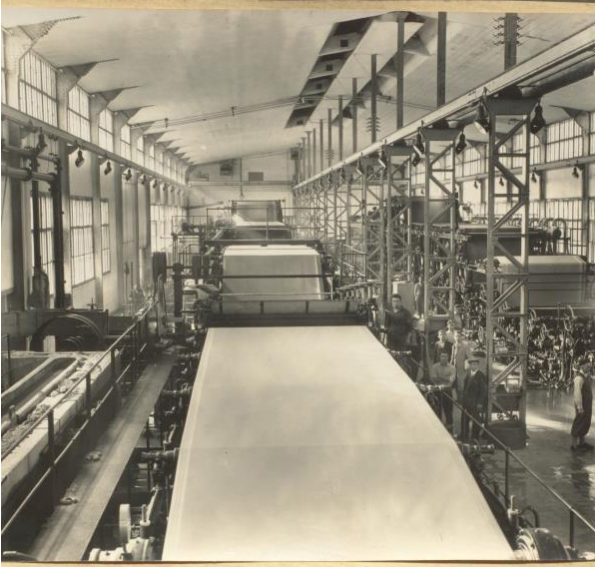

Hamidiye Kağıt Fabrikası, Beykoz

Seka Kağıt Fabrikası, Kocaeli

Seka Kağıt Fabrikası, Üretim Süreci

düşündürmektedir. Evliya Çelebi, "Ke-fere zamanında burada kâğıt imaline mahsus kâgir kubbelerle mebnâ var-mış" demekte ve dolaplarından birinin Dâye Hatun Camii altında görüldüğünü yazmaktadır. Yine Hammer burada kâ-ğıt yapıldığı kanaatindedir. Babinger de bölgede IV. Mehmed devrinde bir kâğıt değirmeni olduğunu ileri sürmektedir. II. Bayezid'in 1509 tarihli vakfiyesinin istanbulî kâğıda yazılmış olması, bazı arşiv kayıtlarında istanbulî kâğıttan söz edilmesi ve narh defterinde fiyatlarının verilmesinden İstanbul'da kâğıt imal edildiği anlaşılıyorsa da kâğıt üreti-mine dair kesin bir belge yoktur. Bilinen

ilk kâğıt imalathanesi 18. yüzyılda faali-yete geçmiştir.

Matbaanın kurulduğu 1729 yılından sonra önemli miktarda kâğıda ihtiyaç duyulmuştur. Bu ihtiyaç kullanılan kâ-ğıtların filigranlarından da anlaşılaca-ğı üzere ithal kâğıtlar vasıtasıyla gide-rilmeye çalışılmıştır. 1741 tarihinde ise İbrahim Müteferrika tarafından Yalo-va'da (Yalakabad) bir imalathane ku-rulmuş ve Lehistan'dan kâğıt zanaat-çıları getirtilmiştir. On beş sene kadar faaliyette kalan bu tesis daha sonra teknik eleman azlığı, suyun azalması ve yabancı kâğıtlarla rekabetin zorluğu gibi nedenlerden ötürü kapanmıştır. Bu teşebbüsten sonra kâğıt üretimine dair birkaç önemli adım atıldıysa da hemen hepsi ciddi bir başarı göstermeden akamete uğramıştır.

Cumhuriyetle birlikte ilk olarak 1936'da İzmit Kâğıt Fabrikası açılmıştır. Ardından SEKA'ya bağlı Çaycuma, Aksu, Dalaman, Afyon, Akdeniz, Balıkesir ve Kastamo-nu'da kâğıt fabrikaları kurulmuştur.

Kaynakça:

<https://islamansiklopedisi.org.tr/kagit>

<https://islamansiklopedisi.org.tr/papirus>

<https://islamansiklopedisi.org.tr/parsomen>

ORSENA, Erik, Kâğıt Yolunda Küreselleşme Üstüne Küçük Elkitabı, Metis Yayınları, Aralık 2013.

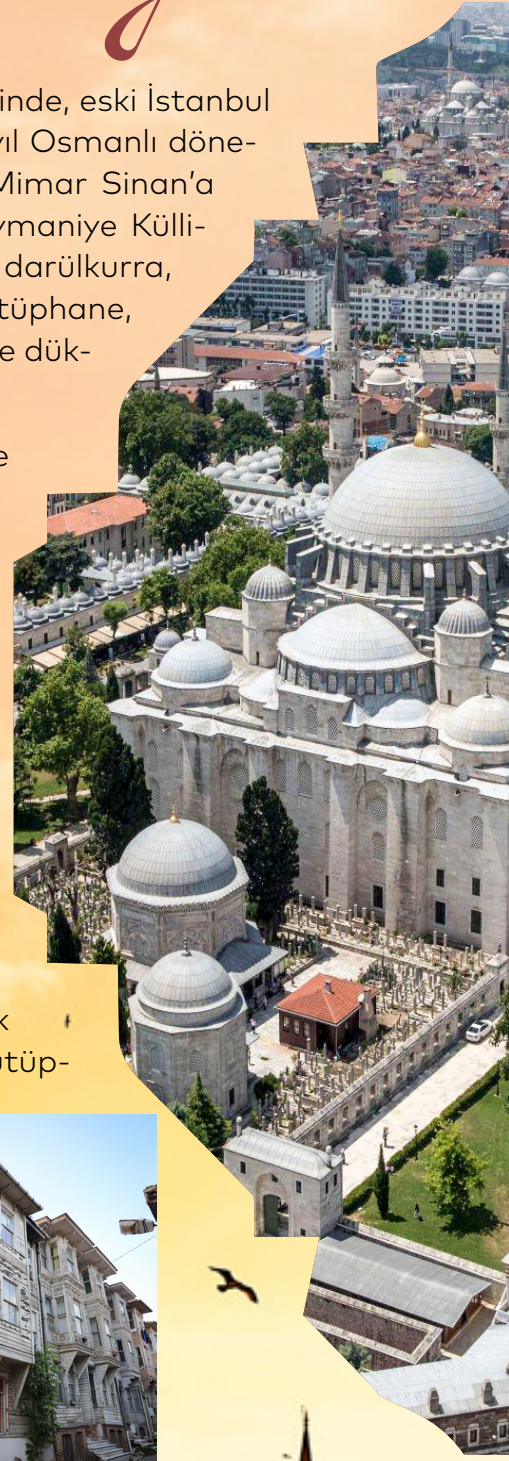
VALLEJO, Irene, Papirüs Dünyada Kitapların İcadı, Bilgi Yayınevi, 2019.

istanbul süleymaniye

■ Süleymaniye, yedi tepeli İstanbul'un üçüncü büyük tepesinde, eski İstanbul tabiriyle Suriçi'nde yer almaktadır. Semt adını, 16. yüzyıl Osmanlı döneminin padişahı Kanuni Sultan Süleyman tarafından Mimar Sinan'a yaptırılan Süleymaniye Camii ve külliyesinden almıştır. Süleymaniye Külliyesi, dört medrese (Evvel, Sani, Salis, Rabi), tıp medresesi, darülkurra, darülhadis, darüşşifa, darüzziyafe, sıbyan mektebi, camii, kütüphane, imarethane, tabhane, türbeler, hamam, sarnıç, kervansaray ve dükkanlardan oluşmaktadır.

Külliye, Osmanlı medeniyetinin kültürel, sanatsal, siyasal ve sosyal şehircilik anlayışının en bütünlüklü bir göstergesidir. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın ihtişamlı mimari karşısında, "cedlerimiz inşa etmiyorlar, ibadet ediyorlardı. Maddeye geçmesini ısrarla istedikleri bir ruh ve imanları vardı. Taş, ellerinde canlanıyor, bir ruh parçası kesiliyordu." demesi boşuna değildir. İnsanları ve toplumu bir araya toplayan bütün farklılıkları ortadan kaldıran sosyalleşme ortamı sağlayan külliye, eğitimin, bilimin ve ticaretin önemli bir merkezidir.

Osmanlı döneminde ulemanın yoğun olarak bulunduğu, değerleriyle merkeze bağlanan, yön veren bir bölgeye dönüşen Süleymaniye, şimdilerde semtin ruhuna uygun ayakta kalmaya devam etmektedir. Medreselerin olduğu kısımların İstanbul Üniversitesi tarafından eğitim ve bilim merkezi olarak kullandığını, darüşşifa kısmında Süleymaniye Yazma Eser Kütüp-

hanesi'nin olduğunu görmekteyiz. Külliye'nin bünyesinde olan dükkanlarda da ticari amaçlı faaliyetler devam etmektedir.

Süleymaniye, dokusu, değerleri ve külliye'nin uzun ömürlülüğünü simgeleyen duruşu ile Osmanlı medeniyet tasavvurunu bünyesinde barındırır. Semt, kurumsallığın bir şehrin merkezine yansımalarını, mekânların varoluşsal sonsuzluğuyla örtüştürür. Halen daha Süleymaniye semti, bünyesinde barındırdığı diğer tarihi eserlerle beraber önemli kültür ve turizm mekânlarından biridir.

Bozdoğan (Valens) Kemerinin uzantısı kemerin altından geçerek Süleymaniye semtine giriş yapılabilir, İstanbul silüetinin korunmaya çalışıldığı klasik Osmanlı evlerinin arasından Süleymaniye ve külliye çevresini gezebilir ve Süleymaniye Çikolatacısın'da Türk kahvenizi yudumlarırken çikolataların tadına bakabilirsiniz.

Kirazlı Mescit sokağına doğru kıvrılıp Süleymaniye Lokantasının lezzetli yemeklerinin tadına bakabilir ya da Süleymaniye Camii'nin batı duvarında kalan Kuru Fasulyeci Ali Baba'nın kuru fasulyesini yiyebilirsiniz. Ayrıca "Ali Baba" da sonbahar, kış aylarına denk geldiyseniz tahinli cevizli kabbak tatlısını deneyebilirsiniz. Gezinizin sonunda Süleymaniye semti ve Haliç'i temaşa ederek Ağa Kapısının eşsiz manzarasıyla çayınızı içebilirsiniz.

"Görebilsin diye sonsuzluğu her yerden iyi,
Seçmiş İstanbul'un ufkunda bu kudsî tepeyi"

Yahya Kemal Beyatlı

Prof. Dr. Suphi Saatçi

Merhaba hocam, bu ay kütüphane bültenimizde sizi konuk etmek istedik. Sizi tanımak isteriz. Bize kendinizden bahseder misiniz? Suphi Saatçi kimdir?

Ben 1946 Kerkük doğumluyum. İlk ve orta öğrenimimi Kerkük'te tamamladım. Yüksek tahsil için Türkiye'ye geldim. O zamanki adı İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi olan bugünkü Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesinden Yüksek Mimar olarak mezun oldum. O zamanlar mimarlık eğitimi 5 yıl idi. Ardından doktoramı İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesinde yaptım. Doktora konum da Kerkük Evleri idi. Kerkük'e dönüp memleketimizde hizmet etmek istedim. Ancak Türkmenlere karşı Irak'taki dikta rejimi baskıyı artırınca Türkiye'de yerleşmek zorunda kaldım. Vatandaş olunca doçentliğimi alarak Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesine girdim. 2002 yılında profesörlüğe atandım. Üniversitede rektör yardımcılığına kadar yükseldim. Temmuz 2013 yılında emekli oldum. 2014 yılında ise Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesinin kadrosuna katıldım. Halen FSMVÜ Mimarlık ve Tasarım Fakültesinde öğretim üyesi olarak göreve devam etmekteyim.

Kitapla ilk buluşmanız nasıl oldu? Hatırlayabildiğiniz bir anınız var mı?

Bir Türk şehri olan Kerkük'te evde-sokakta, çarşıda-pazarda herkes Türkçe konuşurdu. Ben de ilkokula kaydolunca anlamadığımız bir dille eğitim verildiği için önceleri çok şaşır-

dım. Eğitim, bilmediğimiz bir dilde yapılıyordu. Arapça olan bu eğitim dilinden haberimiz yoktu. Sonra ailelerimiz bizlere anadilimizde neden eğitim görmediğimizi anlatınca, yetim-i vatan olduğumuzun farkına vardım.

Arapça eğitimi alınca sadece Arapça kitaplar okumak zorunda idik. Arapça okul kitapları dışında çocuklara özgü Arapça dergi ve hikâye kitapları okuma alışkanlığı başladı. Mısır'da yayınlanan dergileri ve edebiyat kitaplarını okumaya sevmeye başladım. Zaten Arap dünyasını Mısırlı yazarlar ve edebiyatçılar besliyordu. Daha sonra Arapça öğrenmenin bana büyük faydalar sağladığının önemini fark ettim. Rahmetli babamın eski harfli Türkçe kitaplar içeren zengin bir kütüphanesi vardı. Arapça harfleri tanıdığım için eski harfli Türkçe okumayı sühuletle öğrendim. Mehmet Akif'in İstanbul'da eski harflerle basılmış Safahat kitabını, Reşat Nuri'nin Çalıkuşu romanını büyük bir zevk ve heyecanla okuduğumu hâlâ hatırlıyorum. Babam ayrıca Divan Edebiyatına ve şiire çok düşkündü. Fuzûlî Divanını ve Leyla ile Mecnunu onun yardımı ile okudum.

Eski harfleri kolayca okumam bana akademik hayatta da bir ayrıcalık sağladı. Özellikle İstanbul'da birbirinden zengin kütüphanelerde bulunan yazma eserlere karşı merakım arttı. Başta Mimar Sinan üzerine olan yazma kitaplar ilgimi çekti. 1986 yılından beri Sinan ile

ilgili yazma eserleri okuyup anlamaya büyük çaba harcadım. Yazma eserlere karşı ülfetim arttıkça basılmış kitaplardan doğrusu zevk almamaya başladım.

Kütüphanelerin hayatınızda nasıl bir konumu var? Varsa bize bir kütüphane anınızdan bahsedermisiniz?

Kerkük'te kütüphane binası yoktu. 1960'lı yıllarda Mektebetü'l-Amme (Umumî Kütüphane) adıyla bir bina inşa edildi. Burada ne gibi kitaplar olduğunu daha sonraki yıllarda da öğrenmem mümkün olmadı. Demem şu ki kütüphane kültürünün gelişmediği bir ülke olan Irak'ta kütüphanenin tadına varamadım.

Kütüphane kültürünü ben doğrusu İstanbul'da yaşadım. Önceleri Beyazıt, sonra Süleymaniye tanıştığım ilk kütüphanelerdi. O zamanlar Cağaloğlu'nda iken Başbakanlık Osmanlı Arşivi, sadece Türkiye'nin değil bütün bir Türk dünyasının, hatta bütün bir Osmanlı coğrafyasının ve Ortadoğu'nun hazinesi ve hafızası sayılır.

Bir kitap okudum ve hayatım değişti dediniz bir kitap var mı?

Hayatımı değiştiren bir kitapla, Kerkük'te henüz ortaokul üçüncü sınıf öğrencisi iken tanışmıştım. Birgün kendisine ağabey dediğimiz Fatih Bekir adlı vatansever bir Türkmen, elinde tuttuğu kitabı bana uzatarak "al bunu oku" dedi. Kitabın kapağında "Bozkurtların Ölümü" yazıyordu. Yazarının adı da Hüseyin Nihal Atsız'dı.

Kitabı eve götürdüm, okumaya başladım. Okudukça beni heyecan ve merak sardı. Bu kitap kafamı, zihnimi, dünyaya bakışımı biçimlendirdi. Tam aradığım kitap bu, dedim. Bunun sayesinde Türklüğümü iliklerime kadar hissettim. Bana idealist ve vatansever olmayı bu kitap telkin etti. Ahlak sahibi olmadan hiçbir şey olunamayacağını, kadınlara saygı, çocuklara sevgi ve şefkat gösterilmesini bu kitaptan öğrendim.

Ölümlerin en güzelinin vatan için olduğu, vatanını sevmeyen bir insanın hiçbir coğrafyada yaşama hakkına sahip olamayacağı bu kitapta dile getirilmiştir. Tevazu ve

alçak gönüllü olmanın faziletini yine bu kitaptan öğrendim.

Bir öğrencinin mezun olmadan önce şu kitabı mutlaka okumuş olmalı dediğiniz kitap hangisi?

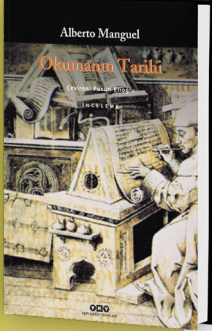
Öğrenciler hangi bölümde okurlarsa okusunlar, mutlaka vatan sevgisini aşıl原因an kitapları okumalıdır. Okumayı da ciddi bir alışkanlık haline getirmelidirler. Coğrafyanın nasıl vatan olduğunu bilmeyen insanlar geleceğini inşa edemezler. Bu manada tarih, dil ve edebiyat kitapları okuyarak gelişen öğrencilere Yahya Kemal, Atsız, Ahmet Hamdi Tanpınar, Nihat Sami Banarlı, Mehmet Kaplan, Necip Fazıl, Nurettin Topçu ve Peyami Safa'dan kitaplar okumalarını tavsiye ederim.

Tarihi kütüphane binaları ve modern kütüphane binaları hakkında görüşlerinizi iletibilirmisiniz?

Bizde tarihî kütüphane binaları fazla değildir. Atıf Efendi ve Ragıp Paşa kütüphaneleri özgün tasarımlar olarak ilgi çeker. Süleymaniye Külliyesindeki Evvel ve Sani Medreseleri, Bayezid Külliyesinin imareti kütüphaneye dönüştürülmüştür. Ancak bunların modern kütüphane formatına dönüştürülmeleri kolay değildir. Modern kütüphane olarak tasarlanmış Atatürk kitaplığı ile Üsküdar'daki İSAM kütüphanesi büyük bir ihtiyacı karşılamaktadır. Günümüzde kütüphaneye dönüştürülen Rami Kışlası, giderek ilgi alanı genişleyen bir merkez haline gelmiştir. Kapasitesi 4200 okuyucuya göre tasarlanmış Rami Kütüphanesi, bana göre Cumhuriyet tarihinin en büyük kültür projesi sayılır. Rami adeta bir Kitap AVM'si olmuştur.

Son olarak, kütüphanemiz için önermek istediğiniz bir şey var mı?

Kütüphanemiz yer sorunu yaşadığı için gelişme şansına sahip değildir. Kütüphanenin kapasitesini artırması için mutlaka fiziki açıdan büyük mekânlara ihtiyaç vardır. Topkapı yerleşkesinin yapımı tamamlanırsa, kütüphanemiz de gelişmeye başlamış olur kanaatindeyim.

"Kütüphaneler özlerinde düşünsel özgürlük alanlarıdır"
"Her kitap kendi başına bir dünyadır"

Alberto Manguel Okumanın Tarihi

Her nitelikli okuma yeni bir alımlama ve görme biçimi sunar. Dolayısıyla bilinçli ve kaliteli bir okuma süreci insanları, olayları daha derin bir boyutta algılama imkanı sağlar. Okuma eyleminin bu çok yönlü ve renkli yelpazesi bizi farklı zihinlere, duygulara ve duygulanımlara şahit kılar. Bu noktada okumanın ne'liği, nasıl'lığı üzerine yazılmış ilginç metinleri ve okuma felsefesine dair dikkat çekici bilgileri fotoğraflar eşliğinde biz okurlara sunan Alberto Manguel'in "Okuma Tarihi" önemli bir eser olarak karşımıza çıkmaktadır.

İlgili kitap bize okumanın geçmişten günümüze uzanan tarihsel sürecini keyifli bir anlatımla aktarıyor. Yazar, okumanın sadece "kitap okumak" ile sınırlı olmadığını esas okumanın "hayatın dili"ni okumak olduğu gerçeğini şu satırlar ile işaret etmektedir: "Bizler ne olduğumuzu ve nerede olduğumuzu görebilmek için sürekli kendimizi ve çevremizi okuyoruz."

Kitapların hem geçmişi bilme hem de geleceği kurma yönünden yüklendiği misyonu ise "yalnızca geçmişi aktarmakla kalmayıp geleceği de biçimlendirmektedir. Kişiliği açıkladıkları kadar onu oluşturmaktadır" sözleri ile vurgular.

Okuma eylemini felsefi bir zeminde tartışmaya açan yazar için "toplumlar yazı olmadan da var olabilirler ve olanları da vardır ama hiçbir toplum okumadan var olamaz." Bu bakış açısı ise okumanın toplumsal anlamda ne kadar etkili olduğunu göstermektedir.

Kitap içinde kütüphanelere özel bir dikkat çeken Manguel kütüphanelerin farklı fikirlerin bir arada sergilendiği "özgürlük alanları" olduğunu bu anlamda ise "evrenin belleğini" taşıdığını ifade eder.

Kitabın temel perspektifini oluşturan okuma eyleminin bireysel bir yolculuk olduğuna, okuma sürecinde okuyucunun kitap ile bütünlük kurduğuna dair satırlar da dikkat çekicidir: "Ne var ki, okurlar kitabı kendilerine ait kılarlar ve sonuçta kitap ile okur bütünleşir. Bir kitap olan evren aynı kitapta tek bir harf olan okur tarafından okunur."

Manguel'in yazıya, okumaya, kitaba ve kütüphaneye dair fikirlerini ortaya koyduğu söz konusu kitabı "Okuma Tarihi" biz okuyucuları nitelikli okumaya davet etmektedir.

Oğuz Atay

Roman ve hikâye yazarı olan Oğuz Atay 12 Ekim 1934'de Kastamonu'da doğdu. 1939'da, babasının milletvekili seçilmesi üzerine ailesiyle Ankara'ya geldi ve ilköğrenimine Ankara'da Devrim İlkokulu'nda başladı. Okul ile ilgili yazdıklarına bakılacak olursa okulda çok mutlu olduğu söylenemez. Ancak çok zeki, meraklı ve araştırmacı oluşu okulda başarılı olmasını sağladı. TED Yenışehir Lisesi'ni birincilikle bitiren Atay, 1951 yılında girdiği İstanbul Teknik Üniversitesi'nde inşaat mühendisliği eğitimi aldı. İnşaat mühendisliği okumaya babasının baskıları sonucunda mecbur kalan Atay'ın, mühendisliği istemeye istemeye okuduğu ve mesleğini de pek sevmeden yaptığı gerek romanlarında gerekse hakkındaki tanıklıklarda doğrulanır. Bir mühendislik şirketinde altı ay mühendis olarak görev alan Atay, bir yandan da kitaplara sığınmaya, okumaya ve dünyayı anlamaya çalışmaya devam etti. Bu yıllarda Beyoğlu'ndaki Baylan Pastanesine sık sık gider; Ferit Edgü, Demir Özlü, Hilmi Yavuz ve Onat Kutlar gibi isimlerle arkadaşlık ederdi. 1957 Aralık ayında yedek subay olarak askere gitti ve askerliğin ilk altı ayını İstanbul'da, kalanını Ankara'da geçirdi. Ankara'da geçen bu zamanda Pazar Postası dergisi çevresinde toplanan gençlerle arkadaşlık eden Atay, Ece Ayhan'ın, Korkut Boratav'ın evindeki toplantılara katıldı ve Cevat Çapan, Vüs'at O. Bener ile sıkça birlikte oldu. Mayıs 1959'da askerlik bitince İstanbul'a döndü ve 1961 yılında Fikriye Gürbüz ile evlendi. Bu evlilikten Özge adında bir kızı olan Atay, 1967 yılındaki boşanmasının ardından yalnız yaşamaya başladı ve yazarlık açısından ölümüne kadar sürecek olan en verimli dönemi başlamış oldu.

1960 sonrası toplumsal değişim ve aydınların tutumuna eleştiriler getirdiği Tutunamayanlar adlı romanının yayımlanmasından önce TRT'nin 1970 Sanat Ödülleri Yarışması Başarı Ödülü'nü kazanmasıyla tanındı. En etkilediği yazar, Dostoyevski oldu. Edebî kişiliği ve eserleri ölümünden sonra aydın konulu

tartışmaların başlıca kaynakları arasında yer aldı. Çok yönlü bir aydın ve modernist bir yazar olarak Doğu ve Batı uygarlıkları arasında sıkışık kalmış, bir kültürel bunalım ve kimlik arayışı içindeki Cumhuriyet dönemi aydınının ruhsal ve düşünsel sorunlarıyla ilgilendi.

Atay'ın eserleri için öz yaşam öyküsel izlerle dolu olduğu söylenebilir. Örneğin Yıldız Ecevit'in "Ben Buradayım: Oğuz Atay'ın Biyografik ve Kurmaca Dünyası" isimli eserinde, Atay'ın iki üç yaşlarında zehirli olduğu düşünülen bir hastalık geçirdiği ve bu hastalık yüzünden annesi tarafından üzerine titrenerek büyütüldüğü, koşmasına, terlemesine izin verilmediğinden bahseder. Tutunamayanlar'ın kahramanı Selim Işık da erken yaşta hastalık geçirmiş, "ana kuzusu" olarak büyütülmüş bir çocuktur. Tehlikeli Oyunlar'da Hikmet'in Sevgi'yle evliliği ve Bilge'ye olan aşkı yine doğrudan Oğuz Atay'ın hayatından izlerle kurgulanmıştır. Hatta ne gariptir ki ölümü bile kahramanı Selim Işık gibi beynindeki ur nedeniyle olur. Romanlarında kendisinden ve yaşamından derin izler olsa da bunları evrensel bir niteliğe bürümeyi ve -biraz gecikmeli de olsa- okurlarda duygusal aktarımdan gelen bir karşılık bulmayı başarır Atay. Hatta bunun için "Demiryolu Hikayecileri: Bir Rüya" isimli hikayesinde, "Ben buradayım sevgili okuyucum, sen neredesin acaba?" diyerek minik bir sitemde bulunur.

1976'da hastalanan Atay, beyinde çıkan bir tümör nedeniyle, bir süre Londra'da tedavi gördü. Sağlığı iyi olduğu dönemde istediği okuyucuyu bulmadığı için "Bir silgi gibi tükendim ben. Başkalarının yaptıklarını silmeye çalıştım: mürekkeple yazmışlar oysa. Ben, kurşun kalem silgisiydim. Azaldığımla kaldım" demiştir. Atay, "Beni anlamıyorlardı. Zararı yok. Zaten beni, daha kimler anlamadı" diye sitem ediyordu. Haklıydı da... Hastalığından kurtulamayarak 13 Aralık 1977'de İstanbul'da yaşama veda etti.

Kaynakça:

<https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/atay-oguz>

<https://www.biyografya.com/biyografi/8176>

3'te 3

Prof. Dr. ŞABAN SAĞLIK

Çağının entelektüel insanları arasında zarif kişiliği ve bilgi birikimi ile ön plana çıkan bir yazar Şaban Sağlık... Esprili diliyle edebiyat ile gençleri birbirine ısındıran yazar hocamız, okulda öğrencileri ve okurları tarafından bolca sevilen biri...

Kıymetli Hocam okur ve yazarlık hayatınızı etkileyen 3 önemli hatırayı bizimle paylaşır mısınız?

Kitaplarla tanışma hatıram olarak ilk şu hadiseden bahsederek başlamak isterim. İlkokul 3. sınıfta köy okulunda okuyordum. Cumartesi günleri ilçeye pazar kurulur ve oraya giderdik. Rahmetli annem 4-5 adet yumurta verir, yumurtayı satıp onun parasını harçlık yapardık. Okuma yazma biliyordum fakat köyde okunacak bir şey yoktu. Yumurtayı bakkallara satıp onun parasıyla alışveriş yapardık. Bir cumartesi günü bir kitapçının önünden geçerken bir kitap dikkatimi çekti. Üstünde şöyle yazıyordu, "Bir Vuruşta Yedi Can". Bir çizgi romandı. Paramın yarısıyla onu aldım ve eve dönene kadar yolda bitirdim. Ondan sonra biriktirdiğim tüm paralarla kitaplar almaya başladım. Kitaplara ve okumaya yönelmem de o kitabın payını hiç unutmam.

İkinci hatıram ise, 70'li yıllardı, ortaokulda okurken köyden ilçeye gidip eğitim görürdük. Öğretmen açığı olduğu için bazı derslerde ilçenin ileri gelenlerinden kaymakam, savcı, hakim, müftü gibi kişiler ders verirdiler. Dönemin ilçe müftüsü Din Kültürü dersimize girerdi. Din Kültürü dersi yazılı sınavından en yüksek notu

almıştım. Müftü bey diğer hafta elinde bir hediye paketiyle gelmişti. "Ben yüksek puan alan öğrencilerimize kitap hediye ederim", deyip bana kitap hediye etmişti. İçindeki kitap Ömer Seyfettin'in "Yalnız Efe" hikayesiydi. Kitabımı alıp daha eve gitmeden yolda okumaya başlamıştım. Sonrasında biriktirdiğim paralarla Ömer Seyfettin'in diğer kitaplarını da alıp okudum. Ömer Seyfettin aracılığı ile hikaye ve romana geçiş yaptım.

Üçüncü hatıram ise üniversite senelerime aittir. Edebiyat fakültesinde 3. sınıfta okurken, konumuz edebi tür olarak "deneme" idi. Sayın Abdullah Soytürk hocamız bizden deneme yazmamızı istemişti. Adını hiç unutamam "Yeşil Işık" adında bir deneme yazmıştım. Daha o yıllarda metaforik düşünmeye başlamış olmalıyım ki insanın hayat serüvenini sembolleştirdiğim bu yazıda, yeşil ışık; insanın gençliğini, sarı ışık; insanın olgunluk dönemini ve kırmızı ışık ise insanın yaşlılık dönemini anımsatıyordu. Hocamız bu denemeyi derste okuttu ve çok beğendiğini söyledi. Bu sırada sınıfımızda edebiyatla iç içe olan bir başka arkadaşımız yazıyı başka kişilere de okutmak istediğini söyleyerek benden ödünç aldı. Birkaç zaman sonra bana bir gazete ile gelen o arkadaşım, içine bir göz gezdir dediğinde şaşkınlık ve sevinçle kendi yazımın yayımlandığını görmüştüm. İlk yazımın yayımlandığı bu hadiseyi de hiç unutmam. Böylece o gazete ve diğer bazı mahalli gazetelerde yazı ve şiirlerim yayımlanmaya başladı.

Değerli Hocam, kitaplığınızda baş köşede duran sizi çok etkileyen 3 kitap tavsiye eder misiniz?

1- Nermin Uygur – İnsan Açısından Edebiyat

"Edebiyat ne işe yarar?" diye hep sorarlar. İşte bu kitap ile öğrencilerimiz hangi bölümde okuduğu fark etmeksizin edebiyatla buluşacak ve tabiri caiz ise "Edebiyat karın doyurmaz" mı doyurur mu, cevabını bulabileceklerdir.

2- Rasim Özdenören – Kafa Karıştıran Kelimeler

Bu kitapta Rasim Özdenören'in üzerinde durduğu mesela şudur; "Konuştuğumuz konuşmak istediğimiz değildir. Dili net ve anlaşılır, karşdakinin kavrayabileceği tarzda kullanmayıp yanlış kelime seçtiğimizde kafa karıştırır." Tüm bunları medeniyet, Türk kültürü, Türkiye'nin modernleşmesi, iletişim gibi konularla açıklayan güzel bir eserdir.

3- Mustafa Kutlu – Sevincini Bulmak

Türkiye'de son zamanlarda ortaya atılan "Türk Edebiyatı mı Türkçe Edebiyat mı?" tartışması vardır. Bazı yazarlar gerçekten estetik yönden kurgu yönünden romanın/hikâyenin kuralları açısından bakıldığı zaman başarılı romanlar yazıyorlar ama her edebi eser başta roman olmak üzere bir kültürün ürünüdür. Eserin bir kimlik kartı vardır. Bu bağlamda da "Türk hikayesi" ve "Türk romanı"nın en iyi temsil eden hikayeci Mustafa Kutlu'dur. Son hikayesi *Sevincini Bulmak* eserinde bunu tartışmaya açar. Mîsal Türklerin bir şey yaparken zemin metin dediğimiz kuramda mesela Yunus Emre'nin "Yaratılanı severiz yaratandan ötürü" kavramını ele alır. Doğulu, Müslüman ve Türk, Allah'ın yarattığı hiçbir şeyi değersiz görmez. Anlamasa da tanımasa da "Onu da Allah yarattı" der. Hikaye anlatırken bu fikirle hareket eder Mustafa Kutlu tüm eserlerinde. *Sevincini Bulmak* hikayesinde de Müslüm Gürses'ten "O da bizim bir gardaşımızdır" diyerek Türk gibi anlatmaya çalışır. Bu sebepten Mustafa Kutlu'nun *Sevincini Bulmak* hikayesini tavsiye ederim.

Öğrencilere rol model olacağını düşündüğünüz 3 değerli şahsiyet kimlerdir desek?

1- Fuat Sezgin, dünyada kaç insan 30 dil bilir, böyle hikayesi olan kaç kişi vardır ki?...

2- Ağrı'nın bir köyünde aldığı maaş ile kütüphane kuran ve öğrencilerine harcayan vefakâr bir muallim olan **Seyit Ahmet Arvasi'yi** tanımalarını isterim.

3- Türküleriyle, hayat hikayesi ile **Neşet Ertaş**.

BİLİM VE TEKNOLOJİ

BİLİM ve TEKNOLOJİYE DAİR TÜM DÜNYADAN BÜLTENİMİZE YANSIYANLAR

Alman fizikçiler suya yazı yazmanın yolunu bularak bir deymi daha anlamsız kıldı. Bu amaçla geliştirilen özel kalem, sıvı içinde yarattığı türbülansı mürekkep ile doldurarak çizimi sabitliyor.

Almanya / Münih Teknik Üniversitesi'nin elektrikli otomotiv takımı geliştirdikleri "Muc022" kodlu araçla tek şarjla 2 bin 573 km yol yaparak dünya rekorunu kırdı.

ABD'nin ileri teknoloji savunma sistem araştırmalarını yürüten (İnternet'in de mimarı sayılan) DARPA, lazer ışınlarıyla binlerce kilometre öteye enerji aktaracak "POWER" adlı projesini duyurdu. İlk adım 200 km öteye 10 kilowatt enerji iletebilmek.

IBM'e bağlı İş Değeri Enstitüsü'nün 28 ülkeden 3 bin yöneticileri gerçekleştirdiği anket, yapay zekanın gelişimi sebebiyle önümüzdeki 3 yıl içinde dünya genelindeki mevcut çalışanların yüzde 40'ının; diğer bir deyişle 1,4 milyar kişinin yeni yetenekler kazanmak zorunda olduğunu ortaya koydu.

Japonya merkezli "Serendix" adlı girişim, 3D yazıcılarla ev üretme tekniğindeki en hızlı ve ekonomik çözümlerden birine imza attı. Şirketin bu yöntemle sadece 44 saatte inşa ettiği (Japonya deprem yönetmeliğine uygun) "Fujitsubo" adlı ev konsepti, 37 bin 600 dolar maliyete sahip.

İsviçre'de iki üniversitenin öğrenci takımının "Akademik Motor Sporları Kulübü" ortaklığıyla geliştirdiği elektrikli araç, 0-100 km/s hızlanmasını 0,956 saniyede; bir başka deyişle 1 saniyenin altında tamamlayarak rekor kırdı.

ABD / NG State Üniversitesi, genetik mühendislik yöntemiyle yeniden programladığı mikroorganizmalarla deniz ve okyanuslardaki plastikleri parçalamayı başardı. "Vibrio natriegens" ve "Ideonella sakaiensis" adlı iki bakteriden üretilen organizmalar PET yüzeyleri parçalayarak yiyor.

Üretilen elektriğin yüzde 25'ini iklimlendirme sistemleri tüketiyor. Bu çözümler aynı zamanda küresel sera gazlarının da yüzde 7'sinden sorumlu. SkyCool adlı girişim bina cephelerine uyguladığı çok katmanlı bir film ile yapıların ısıyı emmeden yansıtmasını, böylece serin kalmasını sağlıyor. Dahası, aynı çözüm güneş panellerine de uygulandığında daha verimli çalışmalarını sağlıyor.

Belçika / Antwerp Üniversitesi tarafından yürütülen bir araştırma, çevreci kaygılardan dolayı tercih edilen kâğıt tabanlı kamışların (pipetlerin) pek de çevre dostu olmadığını ortaya koydu. Sonuçlara göre bu ürünlerin yüzde 90'ı doğada kendi başına yok olmayan kimyasal bileşenler içeriyor. En çok karşılaşılan PFOA adlı kimyasal, yüksek kolestrole, bağışıklık direncini azaltmaya ve bazı kanser türlerine sebep olduğu için 2020 yılından bu yana küresel çapta yasaklı.

Başka bir gezegende oksijen üretme adına iki yıldır sürdürülen ilk deneyin sonuna gelindi. Mars'a yollanan "MOXIE" adlı mini uzay aracıyla NASA tarafından yürütülen denemelerde gezegendeki karbondioksit yüzde 98 saflıkta oksijene çevrilebildi. Bu kaynağın sadece orada bulunacak astronotlar için değil, Dünya'ya dönecek roketin ihtiyaç duyacağı oksijen adına da anlamı büyük.

Kaynakça: <https://bulten.msersdark.com>

KÜTÜPHANE TANITIMI

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ TOPKAPI YERLEŞKESİ TÜRK HAVA YOLLARI KÜTÜPHANESİ

Çilehaneden Kütüphaneye

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi'ne bağlı 7 kütüphaneden biri olan Topkapı Yerleşkesi Türk Hava Yolları Kütüphanesi, 400 yıllık bir tarihe ev sahipliği yapan Yenikapı Mevlevihanesi'nde hizmet vermektedir. Mevlevihane İstanbul'un ikinci büyük mevlevihanesi olup 1597 yılında yeniçeri kâtibi Malkoç Mehmet Efendi tarafından inşa edilmiştir. Merkez Efendi Mahallesi sınırları içinde yer alan Mevlevihane, tekke mimarisinde asitane olarak adlandırılan grubun en önemli örneklerden biridir. Türk tasavvuf musikisinin önemli müzisyenlerinden İsmail Dede Efendi, bestekâr İtrî, şair Şeyh Galip bu Mevlevihane'de yetişmiştir. Bu bakımdan yalnız tarikat ve tasavvuf tarihi açısından değil, kültür tarihi açısından da önem taşır.

İnşa edilen ilk yapıları mescit, semahane, matbah, somathane (yemekhane bölümü) ve 24 adet derviş hücresi olan ilk Mevlevihane'nin hiçbir yapısı günümüze gelememiştir. Sultan II. Mahmud zamanında esaslı bir tadilatın geçen yapılar, geçirdiği bir yangın sonrasında büyük hasar görmüş ve Sultan Reşat döneminde yeniden inşa edilmiştir. Günümüze dek ulaşan tamamı kâgır olan asıl yapı 1910 yılında Mimar Kemalettin Bey tarafından yapılmıştır.

1925 yılında tekke ve zaviyelerin kapatılmasından sonra kendi haline terk edilen ve 9 Eylül 1961 tarihinde çıkan yangında harap olan Mevlevihane'nin Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından yapılan restorasyonu 2010 yılında tamamlanmış, bu çalışma esnasında külliye'nin bütün yapıları ihya edilmiş ve Fatih Sultan

Mehmet Vakıf Üniversitesi'nin kullanımına verilmiştir.

Mevlevihane'de toplam 17 tarihi derviş hücresinin yer aldığı ve "çilehane" olarak adlandırılan kısım, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Topkapı Yerleşkesi Türk Hava Yolları Kütüphanesi olarak 2011 yılında hizmete açılmıştır. Çilehane, tarihindeki hakikate ulaşma ve insân-ı kâmile erişme misyonunu, günümüzde de kütüphane olarak devam ettirmektedir. Kütüphane yaklaşık 70.000 basılı yayın ve 400.000'i aşkın e-yayın koleksiyonu ile hizmet vermektedir.

BİLİYOR MUSUNUZ?

KÜTÜPHANE KOLEKSİYONU

TOPLAM YAYIN SAYISI: 590.114

Kütüphanemiz yaklaşık **600.000** yayınlık koleksiyonu ile her geçen gün büyümeye devam etmektedir.

*Kütüphane koleksiyonuna ait sayısal veriler 27.09.2023 tarihinde alınmıştır.

TOPKAPI YERLEŞKESİ
TÜRK HAVA YOLLARI KÜTÜPHANESİ

**FATİH
SULTAN
MEHMET**
VAKIF ÜNİVERSİTESİ

KÜTÜPHANE ve
DOKÜMANTASYON
DAİRE BAŞKANLIĞI

kutuphane.fsm.edu.tr | library@fsm.edu.tr

[fsmvu_kutuphane](https://twitter.com/fsmvu_kutuphane)

[Fsmvulibrary](https://www.facebook.com/Fsmvulibrary)

[fsmvukutuphane](https://www.instagram.com/fsmvukutuphane)